

กฎหมายอาญา 2

รองศาสตราจารย์ สุจินตนา ชุมวิสูตร

คำถาม

ในวันวิสาขบูชา นายภมรได้ขับรถของตนพานางสาวสมรคนรักไปเวียนเทียน เมื่อไปถึงวัดขณะนั่งรออยู่ในรถ นายภมรได้จุดเทียนเพื่อเตรียมจะไปเวียนเทียน ปรากฏว่านายภมรได้หยอกล้อกับนางสาวสมร จึงทำเทียนหล่นลงที่พื้นรถ ไฟไหม้รถของนายภมรเสียหายทั้งคัน แต่นายภมรและนางสาวสมรกระโดดออกมาจากรถได้ทัน จึงไม่ได้รับอันตราย

กรณีดังกล่าว นายภมรต้องรับผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาฐานใดบ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวตอบ

ประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 225) บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทและเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหายหรือการกระทำโดยประมาทนั้นน่าจะจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ต้องระวางโทษ...”

จากข้อเท็จจริงตามปัญหา การที่นายภมรได้นั่งอยู่ในรถและจุดเทียนในรถเพื่อจะนำไปเวียนเทียนหรือการที่นายภมรจุดเทียนแล้วได้หยอกล้อกับนางสาวสมรจนทำให้เทียนหล่นลงที่พื้นรถนั้น ถือว่านายภมรประมาททั้งสิ้น การที่เทียนหล่นลงที่พื้นรถและไฟไหม้รถของนายภมรเสียหายทั้งคันเกิดจากความประมาทของนายภมรที่ทำให้เกิดเพลิงไหม้ แม้ว่าทรัพย์สินที่ไหม้คือรถจะเป็นของนายภมรเองก็ตาม แต่การกระทำโดยประมาทดังกล่าวนี้น่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของนางสาวสมรซึ่งเป็นผู้อื่นแล้ว เพราะถ้านางสาวสมรกระโดดออกจากรถไม่ทันหรือไฟไหม้ที่ลือกประตुरถจนเปิดไม่ได้ นางสาวสมรอาจถูกไฟครอกตายอยู่ในรถได้

ดังนั้น นายภมรจึงต้องรับผิดฐานกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของผู้อื่น ตามหลักกฎหมายดังกล่าวมาข้างต้น

วิเคราะห์

ข้อสอบข้อนี้ไม่ยาก และเคยเป็นข้อสอบที่ออกมาเมื่อหลายปีก่อน ครั้งนี้นำมาเปลี่ยนตุ๊กตาออกใหม่อีก นักศึกษาก็ตอบผิดกันอีกเช่นเคย สาเหตุที่นักศึกษาตอบผิดพอสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาไปตอบตามมาตรา 220 คือ มาตรา 220 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใดๆ แม้เป็นของตนเองจนน่าจะจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น” ในมาตรา 220 นี้ ผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำ คือ เจตนาทำให้เกิดเพลิงไหม้ แต่ตามข้อสอบนี้นายภมรไม่มีเจตนาทำให้เกิดเพลิงไหม้ แต่เป็นการกระทำโดยประมาท ซึ่งองค์ประกอบภายในก็ไม่เหมือนกัน ดังนั้น จึงจะตอบมาตรา 220 ไม่ได้

2. นักศึกษาไปตอบตามมาตรา 217 คือ มาตรา 217 บัญญัติว่า “ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น...” แล้วนำมาวินิจฉัยว่า กรณีนี้ไม่มีความผิดเพราะทรัพย์ที่ถูกเผาคือรถยนต์ซึ่งเป็นของนายภมรเอง ไม่ใช่ของผู้อื่น ซึ่งไม่ใช่กรณีตามมาตรา 217 เพราะมาตรา 217 เป็นเรื่องที่ต้องเจตนาวางเพลิงเผาทรัพย์ แต่กรณีนี้นายภมรไม่มีเจตนาดังกล่าวมาแล้ว

3. นักศึกษาไปตอบตามมาตรา 225 ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง แต่กลับวินิจฉัยผิด จึงทำให้ชั่งคำตอบผิดไปด้วย คือมาตรา 225 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท และเป็นเหตุให้ทรัพย์ของผู้อื่นเสียหาย หรือการกระทำโดยประมาทนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น...” นักศึกษาไปวินิจฉัยว่ากรณีนั้นเป็นการกระทำโดยประมาทจริง แต่ทรัพย์ที่เสียหายไม่ใช่ทรัพย์ของผู้อื่นเป็นทรัพย์ของนายภมรเอง จึงไม่ถือว่านายภมรมีความผิด แต่นักศึกษาลืมดูช่วงที่สองของมาตรา 225 ที่บัญญัติว่า “หรือการกระทำโดยประมาทนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น” ซึ่งมาตรา 225 นี้บัญญัติไว้ 2 กรณี ตามข้อสอบข้อนี้ไม่เข้ากรณีแรก แต่เข้ากรณีหลังคือการกระทำโดยประมาทของนายภมรนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น คือ นางสาวสมร ก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว แม้จะยังไม่เป็นอันตรายแก่ชีวิตของนางสาวสมรก็ตาม

4. นักศึกษาตอบมาตรา 225 ถูก แต่ไปวินิจฉัยว่ากรณีดังกล่าวไม่น่าจะเป็นอันตรายแก่นางสาวสมร เพราะนางสาวสมรกระโดดออกมาจากตัวรถได้ทัน ซึ่งกรณีนี้จะเห็นได้ว่า ถ้านางสาวสมรกระโดดออกมาจากตัวรถไม่ทันคงไม่มีกรณีที่น่าจะเป็นอันตรายแล้ว ก็ต้องเป็นอันตรายไปเลยทีเดียว

5. นักศึกษาบางคนไม่ทราบว่าจะคิดได้อย่างไร เอาข้อความบางส่วนของมาตรา 220 ไปรวมกับบางส่วนของมาตรา 225 แล้วนำมาตอบ เช่น ตอบว่าเป็นการทำให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์ของตนเอง (มาตรา 220) แต่เป็นการกระทำโดยประมาท (มาตรา 225) แล้วนำมาตอบโดยยกหลักกฎหมายของทั้ง 2 มาตรา แล้วนำมาตอบรวมเป็นคำตอบเดียวกันคือ ผิดฐานประมาททำให้เกิดเพลิงไหม้ทรัพย์ของตนเอง จนน่าเป็นอันตรายแก่ทรัพย์ของผู้อื่นหรือชีวิตของผู้อื่น คำตอบนี้มีหลายคนตอบ ในการตอบกฎหมายนั้นจะเอาองค์ประกอบภายนอกของมาตราหนึ่งมารวมกับองค์ประกอบภายในของอีกมาตราหนึ่ง แล้วนำมาตอบนั้นไม่ได้ การวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาต้องดูการกระทำของบุคคลให้ครบทั้งองค์ประกอบภายนอกและภายในที่บัญญัติไว้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งถ้ากระทำครบองค์ประกอบและไม่มีความผิดหรือยกเว้นโทษแล้ว จึงจะถือว่าบุคคลนั้นมีความผิดและต้องรับโทษ

ดังนั้น นักศึกษาที่ตอบคำถามข้อนี้ไปคงจะพอรู้ว่าตนเองตอบถูกหรือผิด และถ้าตอบผิดเพราะเหตุใดจึงผิด เพื่อจะได้นำไปแก้ไขปรับปรุงตนเองในการสอบครั้งต่อไป